

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Samengesteld door de Stichting voor
Economisch Onderzoek der Universiteit
van Amsterdam, redactie: Mevr. Dra E.
Hijmans*

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Waarheen gaan we met de boekhouding

Wintersteyn, M. C. — Het artikel wil aantonen, hoe gedurende de laatste veertig jaren de boekhouding van karakter is veranderd.

Zij heeft thans tot doel de bedrijfsleiding het nodige inzicht te verschaffen door een goede kostprijsberekening, door het verschaffen van gegevens betreffende de liquiditeit, door resultatenoverzichten op korte termijn, door bewaking van de efficiency en door steun bij marktanalyse en statistische overzichten.

Wat betreft de kostprijs (hieronder te verstaan de registratie van alle offers tijdens het productieproces) gaat men thans uit van standaardhoeveelheden.

Bij de resultatenoverzichten moet tot uitdrukking komen in hoeverre de resultaten overeenstemmen met de verwachtingen en wat de oorzaken zijn van eventuele afwijkingen.

De vaste boeken zijn voor een belangrijk deel vervangen door kaarten.

Ook de voortschrijding der techniek is van invloed op de boekhouding.

Vele handelingen geschieden thans machinaal, waarbij men o.a. gebruik maakt van tel-, reken- en ponskaartenmachines.

Van groot belang zijn de electronenbuizen, die de bewerking een fantastische snelheid geven. Zij zijn in staat bepaalde gegevens vast te leggen, ze later weer af te tasten en als commando te gebruiken. Dit wordt het geheugen van het apparaat genoemd. Hierdoor is men in staat getallenreeksen met elkander te vergelijken en te groeperen. Zij kunnen, in verband met de grote aanschaffingskosten, slechts bij omvangrijke administraties op efficiënte wijze worden gebruikt.

A III - 1 *Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, Juni, Juli/Augustus 1954*
E 72

Operational Auditing

Mints, F. E.: Het begrip interne controle heeft gedurende de laatste tien jaar een uitgebreidere inhoud gekregen dan vroeger, doordat ook niet-administratieve handelingen aan geregelde controle worden onderworpen.

Aan de hand van enkele praktijkgevallen wordt in dit artikel uiteengezet, hoe men bij dergelijke periodieke onderzoeken te werk kan gaan en welke resultaten dit kan opleveren. Het onderzoek kan bijvoorbeeld betrekking hebben op de grondstoffenvoorziening in haar verschillende fasen, de reproductie van schriftstukken, de recruiting of de opleiding van personeel, e.d.m. Voor elk te onderzoeken gebied zijn weer andere punten van belang, en het formuleren van de doelstellingen van elk onderzoek is een belangrijk onderdeel. Doel kan bijvoorbeeld zijn na te gaan of een verrichting goedkoop genoeg, nauwkeurig genoeg, goed genoeg, snel genoeg, met voldoende service, met voldoende veiligheidswaarborgen plaatsvindt, of niet onnodig veel vermogen wordt vastgehouden, of op juiste en duidelijke wijze wordt aangetekend wat er gebeurt, enz.

De schrijver ziet hier een belangrijk arbeidsveld voor de interne accountant.

A III - 4
E 641.223.1

The Internal Auditor, Juni 1954

IV. LEER VAN DE CONTROLE

De Betekenis van de Interne Contrôle voor de Accountantscontrôle

Rietschoten, Prof. A. M. van — Schrijver acht het gewenst, opnieuw fundamentele beschouwingen te formuleren omtrent de betekenis van de interne controle voor de accountantscontrole.

Wel is nog steeds de destijds door Limperg ten deze ontwikkelde gedachtengang richtinggevend, maar de niet overal toegankelijke vorm van deze gedachtengang en de noodzaak om recht te doen wedervaren aan de recente ontwikkeling van de administratieve organisatie in de bedrijven maken een heropening van de gedachtenwisseling nodig.

Hiertoe is een eerste vereiste dat ter zake van de inhoud van het begrip interne controle algemene overeenstemming wordt bereikt, hetgeen nu nog niet het geval is.

Verder gaat het dan om de vraag, welke elementen van controle zich tot verbijzondering tot accountantscontrole lenen en welke niet, indien men van het controle-technische standpunt uitgaat.

Er zijn dan enkele groepen van elementen van interne controle, welke niet worden verbijzonderd:

1. die, waar de interne controle verder reikt dan de techniek van de accountantscontrole toelaat;
2. die elementen van controle waarin een technische deskundigheid van waarde is, die de accountantscontrole niet hanteert;
3. die elementen van controle die betrekking hebben op de materiële bijkomstigheden;
4. die elementen van controle welke worden toegepast op die details, die in het verbijzonderd onderzoek door middel van totalencontrole periodiek worden onderzocht.

Voorzover controle op en door middel van de administratie moet worden toegepast die niet resorteert onder één van deze vier groepen, zal deze controle onderdeel van de accountantscontrole moeten uitmaken.

Immers, de uitvoerders van de administratie zijn voor de controleverrichtingen functioneel slecht geplaatst en ook overigens in vele gevallen voor die verrichtingen onvoldoende toegerust; de ervaring van de accountants bevestigt dat de controle door deze uitvoerders onzeker is in haar werking.

En daar een tekortschieten van de controle op één punt schade toebrengt aan haar uitkomst op alle punten, en zelfs deze gehele uitkomst kan vernietigen, is het onderhavige vraagstuk voor het beroep van zeer grote betekenis.

De uiteenzetting wordt besloten met een aantal kanttekeningen bij meningsuitingen op dit gebied van de heren Mr B. Moret, A. A. de Jong, A. F. Tempelaar, G. Diephuis en J. C. Wisse.

A IV - 1
E 741.23

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, Juni 1954

Collectieve verantwoordelijkheid van samenwerkende accountants

Vogel, Drs J. — In het Reglement van Arbeid van het Nederlands Instituut van Accountants is in artikel 4 het vraagstuk van de „collectieve” vaktechnische verantwoordelijkheid der leden geregeld. De hier gegeven regeling wordt in dit artikel kritisch beschouwd. Zij opent de mogelijkheid dat accountants verantwoordelijk worden gesteld voor het zich niet voldoende overtuigen van de juiste wijze van beroepsuitoefening door medevennoten e.d.

Schrijver vraagt zich nu af, of en in welke gevallen een dergelijke tuchtrechtelijke verantwoordelijkheid op haar plaats is.

Hij meent, dat dit slechts dan het geval zal zijn, indien samenwerkende accountants zich naar buiten aandienen als accountantskantoor en daarbij rapporten en verklaringen stellen in de meervoudsstijl en/of tekenen met de maatschapsnaam. Deze mening wordt gebaseerd op de stelling, dat het niet aangaat, iemand een grotere of een andere verantwoordelijkheid op te leggen dan uit zijn eigen handelingen voortvloeit. In het hier bedoelde geval is echter niet de accountant als de vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer te beschouwen, doch het accountantskantoor als de vertrouwensinstantie. Daarom zal elk der leden van dit kantoor dan mede de verantwoordelijkheid dienen te dragen.

Staat het document in de „ik” vorm en is het persoonlijk ondertekend, dan dient het slechts voor de verantwoording van de ondertekenaar te zijn.

A IV - 2
E 635.451

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, Juni 1954

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

II. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE ALS WETENSCHAP

De opleiding van organisatiedeskundigen

Stridiron, J. G. — Schrijver wil de aandacht vestigen op enkele ernstige bezwaren van de huidige opleiding van organisatiedeskundigen, welke door de Commissie van Advies in haar kortgeleden verschenen rapport nog niet of in onvoldoende mate onder de ogen werden gezien.

De bestaande academische en N.I.V.A.-opleidingen worden als basis voor de opleiding van organisatiedeskundigen niet zeer geschikt geacht.

De N.I.V.A.-opleiding wordt gekenmerkt door lange duur van de studie en het feit dat de overgrote meerderheid der accountantsassistenten veeleer critisch dan scheppend werken; hierdoor is de studie voor organisatiedeskundigen-in-spe weinig aantrekkelijk. Bij de academische studie gaat het verwerven van theoretische kennis te zeer vooraf aan het opdoen van praktijk.

Schrijver raadt aan, denken en doen te combineren en doet voorstellen welke in deze richting gaan.

B a II - 4

Economisch Statistische Berichten, 16 Juni 1954

E 031 : E 635.451

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Systematische ordening van het weten op economisch terrein

Berkum, P. P. van, J. F. Haccoû, J. L. Mey, F. L. van Muiswinkel, B. Pruyt, H. J. van der Schroeff — In dit artikel wordt met klem gewezen op de wenselijkheid van het tot stand komen van een gemeenschappelijke classificatiecode voor de economische wetenschappen. De Universele Decimale Classificatie schiet tekort wanneer het erom gaat, het huidige weten op deze gebieden op systematische wijze onder te brengen. Een ernstig bezwaar tegen de door haar geboden indeling is vooral dat de economische wetenschap in twee delen is gesplitst, welke in totaal verschillende hoofdrubrieken zijn ondergebracht. De sociale economie en de bedrijfseconomie zijn echter door de gemeenschappelijkheid van het kenobject en het onvermijdelijk in elkaar grijpen van de bestudeerde gebieden zodanig met elkaar verwant, dat nauwe samenwerking en wederzijds begrip meer en meer onmisbaar blijken. Deze samenwerking en dit wederzijds begrip zouden sterk worden gesteund door een gemeenschappelijke classificatiecode, waarin de met elkaar verwante onderwerpen worden gebonden.

B a III - 2

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfs huishoudkunde, Mei 1954

E 733.4

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Accounting theories: Appearances and realities

Mutton, A. R. — Dit artikel behelst een scherpe aanval op de historische kostprijsberekening.

Met name wordt gewaarschuwd tegen het interen van het bedrijfsvermogen tengevolge van geldontwaarding. De schrijver geeft aan, op welke wijze men hiermede rekening kan en moet houden en wijst op de taak van de administratie in dezen.

B a IV - 2e

The Accountants' Journal, (New Zealand) Juni 1954

E 136.322.2

V. LEER VAN DE FINANCIERING

The theory of No-Par-Value Capital

Baxter, W. T., L. C. B. Gorver. — In dit artikel bespreken twee Londense hoogleraren het rapport, van de door de Engelse regering ingestelde commissie, over aandelen zonder nominale waarde.

Zeven van de acht leden van deze commissie zijn voorstanders van deze vorm van vermogensoverdracht, terwijl bezwaren zijn ingebracht door de vertegenwoordiger der vakbonden.

Het artikel wil aantonen, dat deze bezwaren niet doorslaggevend zijn, daar de voordelen, verbonden aan het invoeren van aandelen zonder nominale waarde, de nadelen verre overtreffen.

Als voordelen worden genoemd:

1. Ingehouden winst komt rechtstreeks op de kapitaalrekening en niet op een aparte reserverekening.
2. Uitgifte van bonusaandelen, teneinde reserves op de kapitaalrekening over te kunnen boeken zal verminderen.
3. Zodra aandelen hoog genoteerd staan, kunnen ze gemakkelijk gesplitst worden, zodat zij weer binnen het bereik van de kleinere beleggers komen.
4. Moeilijkheden bij reductie van het aandelenkapitaal worden verminderd.
5. Het nominale bedrag der aandelen werkt verwarrend. Echter zal bij invoering van aandelen zonder nominale waarde het publiek zich op de hoogte moeten gaan stellen van de gang van zaken in het bedrijf. Onder de tegenwoordige omstandigheden geschiedt dit dikwijls niet.
6. Bij aandelen met nominale waarde kan men alleen met succes emitteren, als de aandelen boven pari genoteerd staan.

Een nadeel is, dat bij aandelen zonder nominale waarde, een deel van het gestorte bedrag gebruikt kan worden voor het uitkeren van dividend. Er zullen maatregelen genomen moeten worden teneinde dit te verhinderen.

In het buitenland (België, U.S.A.) werkt het systeem van aandelen zonder nominale waarde bevredigend.

De conclusie van de commissie, dat deze vorm van vermogensoverdracht in het belang is van het bedrijfsleven, de beleggers en het publiek in het algemeen, wordt door de schrijvers van het artikel volkomen juist geacht.

B a V - 3b
E 325.23

Accountancy, Mei, Juni, Juli 1954

Naar aanleiding van een emissie

R o s t O n n e s, N. E. — Het artikel heeft tot doel de door Prof. Mr W. C. L. van der Grinten uitgeoefende critiek op de uitgifte van niet-royeerbare certificaten te weerleggen.

De bezwaren van de schrijver richten zich vooral tegen de door hem gemaakte opmerking, dat men met de uitgifte van niet-royeerbare certificaten risicodragend kapitaal aantrekt, waarbij de aandeelhouders hun medegerechtigheid door een kunstgreep wordt onthouden.

De positie van de certificaathouder verschilt in wezen niet zoveel van die van de gewone aandeelhouder. Het jaarverslag, de balans en de verlies- en winstrekening worden gepubliceerd en ter beschikking gesteld aan de houders van niet-royeerbare certificaten. Hoewel zij op de aandeelhoudersvergadering geen stemming hebben, is het hun toegestaan vragen te stellen over en critiek uit te oefenen op het gevoerde bedrijfsbeleid.

Wettelijk toezicht op niet-royeerbare certificaten welke ter beurse worden genoteerd acht de schrijver ongewenst, aangezien de belangen van de effectenbezitters voldoende door het beursbestuur worden beschermd.

B a V — 3
E 325.23

De Naamloze Vennootschap, Juli/Augustus 1954.

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Functie-vorming

Een extra groot nummer van „De Naamloze Vennootschap” is gewijd aan diverse aspecten van de functie-vorming, welke het centrale vraagstuk van de interne organisatie uitmaakt. Na een inleidende beschouwing volgen artikelen van diverse deskundigen op organisatorisch en psychotechnisch gebied, waarin o.a. de functie-vorming in de werkplaats en bij de topleiding, en de verhouding van functie-vorming tot psychotechniek, vak- en beroepsopleiding en promotievraagstukken worden belicht. Over de functies van comités wordt eveneens geschreven, terwijl een en ander in een algemeen kader wordt geplaatst door een tweetal artikelen welke resp. handelen over de criteria voor functie-vorming en de techniek der organische functie-groepering.

B a VI - 13
E 641

De Naamloze Vennootschap, Mei-Juni 1954

Het kwaliteitsrendement: Maatstaf voor het succes van de verkoop

M u l d e r, R. — Het is niet genoeg dat de kwaliteit van een artikel zodanig is dat het de verbruikers veel kan bieden. Als de verbruiker er in feite minder genot of behoeftebevrediging uithaalt dan mogelijk ware, betekent dit voor de fabrikant schade.

De consument kijkt niet naar „kwaliteitsvermogen” maar naar „kwaliteitsmanifestatie”. De verhouding tussen deze twee dingen noemt men „kwaliteitsrendement”, en in dit artikel wordt nagegaan of en op welke wijze men dit kwaliteitsrendement kan beïnvloeden door verkooppolitiek en verkoopmethoden. Dat aandacht voor deze vraag nodig is, blijkt uit het feit dat bij vele bedrijven een groot percentage van de binnenkomende klachten ongegrond is. De verkopers wekken soms bij de afnemers te hoge verwachtingen; vaak ligt de oorzaak in verkeerd gebruik en verkeerde behandeling door onwetendheid of onoplettendheid, of doordat men verzuimd heeft de consument bereid te maken tot het geven van moeite en aandacht.

Het niveau en de stijl van de vertegenwoordigers vormen hier de sleutel, en verhoging van het kwaliteitsrendement kan een belangrijk concurrentiemiddel zijn.

B a VI - 15
E 641.252

Doelmatig Bedrijfsbeheer, Juli 1954

Decentralisatie: een probleem van beleidsdelegatie

Bos, J. B. M. — Het probleem van delegatie van bevoegdheid om beslissingen te nemen, vindt zijn oorsprong in de in iedere organisatie bestaande spanning tussen de noodzaak om beslissingsbevoegdheid aan de leden der organisatie te delegeren en de vrees van de topleiding, dat de eenheid in het beleid verloren gaat.

De vraag is niet of er gedelegeerd moet worden, maar de moeilijkheid ligt in het bepalen van de optimale mate van beleidsdelegatie. Voordelen en nadelen moeten zorgvuldig worden afgewogen. Als nadeel wordt genoemd vergroting van het risico van beleidsdeviatie, als voordeel het beschikbaar komen van meer tijd voor de topleiding waardoor deze in staat wordt gesteld meer aandacht aan de vorming van het integrale beleid te schenken.

Tegenwoordig zijn vele topfunctionarissen overbelast met werk. De oplossing van dit probleem moet worden gezocht in het zo volledig mogelijk inschakelen van het aanwezige personeel, waarvan men vaak ten onrechte veronderstelt dat hun capaciteiten een grotere delegatie van bevoegdheden niet toelaten.

E 643.3/4
B a VI 16

Economisch Statistische Berichten, 2 Juni 1954

Profitplanning for the operating man

Seney, W. T. — Voor de niet administratieve functionarissen in het bedrijf is het vaak moeilijk inzicht te krijgen in de problemen, die samenhangen met de bedrijfsbegroting, de interpretatie van verlies en winstrekening en balans, de financiële positie van het bedrijf enz.

Teneinde hierin verbetering te brengen heeft de auteur een schema ontworpen van de wederzijdse afhankelijkheid en de relaties tussen de verschillende bedrijfsafdelingen, waar de plannen en prognoses worden opgesteld, uitgewerkt en gecontroleerd. Daarmede verduidelijkt het schema tevens hoe de bedrijfsbegroting gebruikt moet worden.

De schrijver noemt de volgende doeleinden van de bedrijfsbegroting:

1. Het onderzoeken van de mogelijkheden voor de toekomst
2. Het doen optreden van het bedrijf als één geheel
3. Het vergelijken van de gemaakte projectie met de werkelijk behaalde resultaten.

Met behulp van een schema als hier ontwikkeld, is het volgens de auteur mogelijk, ook voor de niet administratieve mensen deze doelstellingen tot belangrijke werkelijkheid te maken en aldus hun loyale medewerking bij de opstelling en hantering van het budget te verkrijgen.

B a VI - 18
E 640.2

The Controller, Mei 1954

Budget Installation Procedure

Francis, Ely — Het maken van een begroting behoort niet het werk te zijn van een of enkele mensen van de administratie; dit is zelfs niet voldoende indien de cijfers aan de hoofden der diverse afdelingen worden voorgelegd voordat men ze de leiding in handen geeft. Ook het budgetteren van bepaalde onderdelen, zoals reclame of verkoopkosten, terwijl een behoorlijke overkoepeling ontbreekt, wordt niet doelmatig geacht. Een bedrijfsbegroting werkt het best, indien zij alle verrichtingen van het bedrijf omvat, en indien zij is gebouwd op het begrip en de medewerking van de mensen op elk niveau in de organisatie.

In dit artikel wordt o.m. uiteengezet, hoe men dit kan bevorderen door het opstellen van een handleiding voor het budgetstelsel ten behoeve van het eigen personeel. Op de inhoud en de hantering van zulk een handleiding wordt nader ingegaan.

Gewezen wordt verder op de noodzaak om naast een „Master budget” een flexibele

begroting op korte termijn te hebben. De functies van elk van deze onderdelen en hun onderling verband worden belicht.

Behandeld wordt ook de wijze waarop de begrotingscijfers kunnen worden gegroepeerd en bekendgemaakt aan de betrokken bedrijfsorganen, en de vergelijking van budgetcijfers met werkelijke resultaten. Tenslotte worden de deelbudgetten stuk voor stuk aan een korte bespreking onderworpen.

B a VI - 18
E 641.231.3

The Controller, Juni 1954

Electronics thinking and clerical cost

Hanson, W. B. — Dit artikel behelst een beschouwing over de problemen welke men kan ontmoeten bij reorganisatie van de administratieve werkzaamheden in de bedrijven. Zulk een reorganisatie zal veelal wenselijk of noodzakelijk worden wanneer de mogelijkheid naderbij komt, „electronische hersens” in te schakelen en aldus de kosten van het administratieve apparaat te verminderen.

Een reorganisatie van de administratie in deze zin kan slechts doelmatig plaats vinden nadat een grondig onderzoek van het gehele bedrijf is voorafgegaan: de verschillende fasen van onderzoek, het plannen van de reorganisatie en de invoering en bewaking ervan worden geschetst en met voorbeelden verduidelijkt.

B a VI - 23
E 70

The Controller, Juli 1954

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVORWAARDEN

Executive Compensation: An Effective Management Instrument

Olson, J. C. — Goede leidende functionarissen zijn schaars, en het verloop onder deze hogere employés neemt in de Verenigde Staten toe. Een van de middelen welke de leiding ten dienste staan om aan deze situatie het hoofd te bieden is een zorgvuldig uitgedacht beloningsstelsel voor leidend personeel. Behalve het basissalaris, worden in meer en meer bedrijven andere vergoedingen uitgekeerd. Men kent tantièmes, het verstrekken van aandelen of certificaten daarvan tegen speciale koersen aan personeel- leden, besparingsstelsels en uitgestelde salaristoelagen, pensioen, profitsharing, verzekeringspolissen, uitkeringen in natura e.d.m. In het onderhavige artikel worden de functies van elk van deze vergoedingstypen nagegaan en vergeleken, en worden enkele richtlijnen gegeven voor het kiezen van de voor een gegeven geval gunstigste combinatie.

B a VII - 3
E 641.215 : E 641.32

The Controller, Juli 1954

Het selecteren van sollicitanten

Bruyn, A. L. de — De schrijver ontwikkelt een methode voor het uitkiezen van voor persoonlijke kennismaking in aanmerking komende sollicitanten uit een stapel sollicitatiebrieven.

Hij beveelt aan, een voorselectie naar leeftijd te maken, en vervolgens een aantal voor de functie essentiële eigenschappen te waarderen door toekenning van een cijfer van 1 tot 5 voor elke eigenschap.

Men groepeer dan zodanig dat de brief van de candidaat met het maximale totale puntenaantal bovenop komt te liggen, en die met het minste onderop, en roept een serie kandidaten op beginnende bovenaan de aldus ontstane stapel.

Bij het sollicitatiegesprek wordt het gebruik van een universeel sollicitatieformulier aanbevolen ter bevordering van de vergelijkbaarheid. Het formulier kan gedeeltelijk vooraf ingevuld worden aan de hand van de sollicitatiebrief.

Het artikel bevat een overzicht van een aantal punten van observatie die voor de werkgever bij het voeren van het sollicitatiegesprek van belang kunnen zijn. Verder is het gewenst naast de geijkte vragen er ook enkele te stellen, die een sollicitant moeilijk kan voorzien en waarop vele antwoorden mogelijk zijn. Ter illustratie worden voorbeelden gegeven. Aldus krijgt men een betere indruk van de sollicitant, en bovendien kan men de vragen toespitsen op het eigen bedrijf en op de eisen van de functie welke moet worden vervuld.

Ook voor de definitieve selectie worden enkele wenken gegeven: gewaarschuwd wordt o.m. tegen het kiezen uit een aantal kandidaten die eigenlijk alle ongeschikt zijn. In dit geval moeten verdere sollicitaties worden uitgelokt.

B a VII - 5
E 641.212.3

Doelmatig Bedrijfsbeheer, Juli 1954